

PAPER DETAILS

TITLE: Sifir Altı Yas Arası Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Tanılanması

AUTHORS: Esra TURAL BÜYÜK,Figen ÇAVUSOGLU,Esra TEKER

PAGES: 17-22

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/56604>

Sıfır Altı Yaş Arası Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Tanılanması

Esra TURAL BÜYÜK¹, Figen ÇAVUŞOĞLU², Esra TEKER³

ÖZ

0- 6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri konusundaki duyarlılığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, sıfır altı yaş çocuğa sahip, iletişim sorunu olmayan, araştırmaya katılmaya istekli, okuryazar olan 130 anne ile yapılmıştır. Verileri toplamak amacıyla, Sosyodemografik Özellikler Soru Formu ve “0-6 Yaş Çocuklarda Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği” kullanılmıştır. Annelerin “Sıfır- altı yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin tanılama ölçeği” puan ortalamaları 73.79 ± 16.50 bulunmuştur. Araştırmada annelerin %28.5’i 26-30 yaş gurubunda, %34.6’sı ilkokul mezunu ve %70’i ev hanımıdır. Çocukların %53.8’i ev kazası geçirmiş ve geçirilen ev kazası türünün en çok düşme olduğu (%27.7) görülmüştür. Annelerin eğitim seviyesi, çalışma durumu, aile tipi, gelir durumu ve yaşanan yer değişkenlerine göre ev kazalarına yönelik tanılama ölçeği puan ortanca değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$). Çalışma sonucunda, annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeyleri düşük bulunmuştur. Kazaya uğramamak, yaralanmamak, her çocuk için bir hakur. Bunun için sağlık çalışanları, çocuk güvenliği konusunda annelere danışmanlığa zaman ayırmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk; ev kazaları; önlem.

Defining the Security Measures Taken By Mothers with Zero to Six Years Old Children against Home Accidents ABSTRACT

It is performed to determine the sensibility of the mothers with children aged between zero and six on security measures against home accidents. The study is conducted with 130 mothers who have children aged between 0-6, do not have communication problems, are willing to participate in the research and are literate. For collecting data, Socio-Demographic Features Question Form and “Definitive Scale for Security Measures Taken by Mothers against Home Accidents for 0-6 Years Old Children” are used. The average scores of the mothers on “Definitive Scale for Security Measures Taken by Mothers against Home Accidents for 0-6 Years Old Children” is calculated as 73.79 ± 16.50 . Among the mothers participating in the research, 28.5% are in 26-30 age brackets, 34.6% are primary education graduates and 70% are housewives. For the children, 53.8% of them had home accidents before and falling is the most common type of accident (27.7%) among them. A statistically significant correlation was found between educational status, employment status, family type, income status and residence of the mothers with their scores in definitive scale against home accidents ($p < 0.05$). As a result of the study, mothers’ level of defining the security measures against home accidents is found to be low. Not to have accidents and not to get hurt are the rights that all children should have. For that to happen, healthcare personnel should allocate some time to mentor mothers in terms of child security.

Keywords: Children; home accidents; measure.

GİRİŞ

Bir konutun içinde ya da ona ait çevrede meydana gelen kazalara ev kazaları denir. Ev kazalarının önemi gittikçe artmaktadır. Ev kazaları tüm kazaların yaklaşık yarısını oluşturmakta ve giderek artış göstermektedir. Ülkemizde yerel düzeyde yürütülen çalışmalara göre, ev kazası görülme sıklığı %1-25 arasında değişmekte, kazalar çocuk ölümleri içinde dördüncü sırada yer almakta ve bunların içinde ev kazaları önemli yer tutmaktadır (1,2). Çocuklar tehlikelerin bilincinde olmamaları, çevresel risklere açık olmaları, bulma ve öğrenme konularında meraklı olmaları nedeniyle boğulma, yanma,

¹ Ondokuzmayıs Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

² Ondokuzmayıs Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Halk Sağlığı Hemşireliği

³ Ondokuzmayıs Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü 4. Sınıf Öğrencisi

Correspondence: Esra TURAL BÜYÜK, e-posta: esratural55@gmail.com

Geliş Tarihi / Received: 21.10.2014 Kabul Tarihi / Accepted: 26.05.2015

* Bu çalışma 4. Ulusal Ebelik Öğrenci Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur. 2-4 Mayıs 2013 - SAMSUN

düşme ve zehirlenme olaylarına daha sık maruz kalırlar. Çocukların merakını ve bağımsız hareketini baskılayacak uygulamalar yerine, güvenli bir çevrede yaşamalarını sağlamak, en etkin yaklaşımdır. 0-6 yaş grubu çocuklar zamanlarının büyük bir kısmını evde ve çoğu kez annesiyle birlikte geçirmektedir. Ev ortamının çocuğun hareketine elverişli şekilde düzenlenmemesi, çocuğun ev ortamında çeşitli kazalarla yüz yüze gelme olasılığını arttırmaktadır (3). Nitekim yapılan bir araştırmada, 0-6 yaş grubu çocuklarda ölümle sonuçlanan düşme olaylarının %50-80'inin ev ortamında meydana geldiği vurgulanmaktadır (1,4).

Kesin risk faktörlerinin belirlenmesi ve eğitimin risk gruplarına göre yönlendirilmesi önemlidir. Annelerin ev kazalarını önlemek için ne tür önlemler aldıklarının bilinmesi ve hangi konularda eğitime ihtiyaçlarının olduğunun belirlenmesi önemlidir. Literatürlerde anneler çocuklarını sürekli takip ederek, evde koruyucu önlemler alarak ve daha dikkatli olunarak çocuklarını ev kazalarından koruyabileceklerini belirtmişlerdir (1,3,5). Özellikle okul öncesi dönem çocuklarının karşılaşabileceği kaza riskleri, kırsal, yarı kentsel yerleşim bölgelerinde, sosyoekonomik düzeyin düşük olduğu kalabalık ailelerde artmaktadır. Annenin yaşı, öğrenim durumu, gelir seviyesi gibi faktörler çocukların ev kazaları ile karşılaşma durumunu etkilemektedir (2,5). Anneye ait faktörlerin yanında çocuğa ait faktörler de kaza riskini arttırmaktadır. Özellikle 0-3 yaş grubu çocuklarda ev kazaları görülme sıklığı artmaktadır. İnanç ve ark. (6) çocuklarda yaralanmaların çoğunluğunun 1-5 yaş arasında olduğunu, genç ebeveyn, düşük eğitim seviyesi, geniş aile ve sağlık güvencesinin olmayışının yaralanmaya yol açan risk etkenleri olduğunu saptamışlardır.

Kazalar, ev içerisinde yapılacak basit düzenlemeler ve çocuklarla en çok zamanını geçiren annelere düzenli olarak verilecek eğitimlerle önlenabilir (7). Anneler, çocuklarının en yakınında olmaları nedeniyle ayrı bir öneme sahiptirler. Ayrıca riskli yaş grubundaki çocuklar kendileri için güvenli bir çevrenin oluşturulması ve kazalardan korunmada bir yetişkinin yardımına gereksinim duyarlar. Bu yetişkin de çoğunlukla çocuğun annesidir. Bundan dolayı annelerin eğitilmesi önemlidir. Annelere çocukların gelişim dönemlerine ait özellikler ve kaza risklerine yönelik bilgi verilmesi, kişilerin risk algılama düzeylerini arttıracak ve kazalardan korunabilme farkındalıkları geliştirecektir.

Araştırmalarda annelere ev ziyaretlerinde verilen eğitimin, güvenlik önlemleri tanılama durumunu anlamlı olarak değiştirdiği ve çocuklarda ev kazası görülme sıklığını azalttığı birçok çalışmada ortaya konulmuştur (4,8-10).

Çocuğun tüm yaşamını etkileyebilecek bir kaza ve yaralanma durumunda, annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri alma konusunda konusundaki bilgi, tutum ve davranışları çocuğun gelecekteki yaşamını etkilediği gibi toplum sağlığını da etkiler. Bu bilgiler doğrultusunda, 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik deneyimlerini belirlemek önemli olacaktır. Tanımlayıcı bir araştırma olarak planlanan bu çalışmanın amacı, 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama durumları ve bunu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Tanımlayıcı tipteki bu çalışma, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Hastanesi Çocuk Hastanesi genel polikliniğinde 7 Ocak-4 Şubat 2013 tarihleri arasında yapılmıştır. Örneklem seçimine gidilmeksizin o tarihler arasında hastanede ulaşılabilen; 0-6 yaş çocuğu olan, iletişim sorunu olmayan ve okuryazar olan anneler araştırmaya alınmıştır. Yapılan güç analizi sonucunda 0.05 anlamlılık düzeyi ve %85 güç için örneklem büyüklüğü 130 kişi olarak belirlenmiştir. Okuryazar olan, araştırmaya katılmaya istekli olan 130 anne örneklemi oluşturmuştur. Araştırmaya başlamadan önce ilgili kurumdan yazılı izin alınmıştır. Araştırmanın amacına ilişkin bilgileri içeren kısa bir açıklama yapıldıktan sonra çalışmaya katılmayı kabul eden annelerden özel izin alındıktan sonra anket formu uygulanmıştır. Araştırma için gerekli verileri toplamak amacıyla, "Sosyodemografik Özellikler Soru Formu" (14 soru) ve "0-6 Yaş Çocuklarda Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği" kullanıldı. Çınar tarafından 0-6 yaş çocuğu olan annelerin çocuklarını ev kazalarından korumaya yönelik güvenlik önlemlerine ilişkin tutumlarını tanılamak amacıyla geliştirilmiş olan ölçek, 34 olumlu, 6 olumsuz ifade içeren toplam 40 maddeden oluşan 5'li likert tipi ölçektir. Ölçekte her bir maddeye 1 ve 5 arasında puanlar verilmiştir. Olumsuz ifade içeren maddeler 6, 9, 23, 26, 30, 40'ıncı maddelerdir. Negatif ifade içeren maddelerin puanları tersine çevrilerek kullanılmaktadır. Ölçeğin minimum puanı 40, maksimum puanı 200'dür. En yüksek puan annelerin çocuğunu ev kazalarından korumaya yönelik önlemleri en üst düzeyde aldığını gösterir. Ölçeğin toplam uygulama süresi 15-20 dk'dır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.82'dir (11).

İstatistiksel Analiz

Toplanan veriler SPSS 17 istatistik bilgisayar programı ile değerlendirilmiştir. Tüm verilerin tanımlayıcı değerleri (ortalama, standart sapma, ortanca, minimum, maksimum, yüzde) hesaplanmıştır. Sürekli nitelikteki değişkenlerin normallik dağılıma uygunluğu grafiksel yöntem ile (Normality plots) incelenmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda Kruskal Wallis, (post hoc Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U testi) ve Mann-Whitney-U testleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Annelerin sıfır- altı yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin tanılama ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları 73.79±16.50 (48-133) bulunmuştur. Araştırmada annelerin %28.5'inin 26-30 yaş arasında, %34.6'sının ilköğretim mezunu, %80'inin çekirdek aile tipine sahip olduğu ve %56.2'sinin gelirinin giderine denk olduğu saptanmıştır. Annelerin %61.5'inin en uzun süreli olarak il merkezinde yaşadıkları ve %70'inin ev hanımı olduğu görülmüştür. Çocukların %39.2'si 0-2 yaş grubu arasında yer almakta ve çocukların %77.7'sine annesi tarafından bakıldığı saptanmıştır. Annelerin eğitim seviyesi, çalışma durumu, aile tipi, gelir durumu ve yaşanan yer değişkenleri ile ev kazalarına yönelik tanılama ölçeği puanı ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bonferroni düzeltilmeli Mann-

Whitney U testi ile yapılan ikili karşılaştırmalarda ilkökul mezunu annelerin üniversite mezunu olan annelere göre, ortaokul mezunu annelerin üniversite mezunu annelere göre ve lise mezunu annelerin üniversite mezunu annelere göre ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama puanları daha yüksek bulunmuştur (her biri için $p<0.05$). Aile tipine göre yapılan ikili karşılaştırmalarda ise ataerkil aile tipine sahip annelerin daha fazla ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanıladıkları görülmüştür ($p=0.003$). Gelir durumlarına göre bakılan ikili karşılaştırmalarda geliri giderinden az olan annelerin geliri giderinden fazla olan annelere göre ve geliri giderine denk olan annelerin de geliri giderinden fazla olan annelere göre daha fazla ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanıladıkları saptanmıştır (her biri için $p<0.05$). Yaşanan yere göre yapılan ikili karşılaştırmalarda ilçede yaşayan annelerin ilde yaşayan annelere göre ve köyde yaşayan annelerin de ilde yaşayan annelere göre daha fazla ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanıladıkları bulunmuştur (her biri için $p<0.05$). Ayrıca ev hanımı olan annelerin çalışan annelere göre daha fazla ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanıladıkları görülmüştür ($p=0.013$) (Tablo 1). Çalışmaya katılan annelerin çocuklarının %53.8'inin ev kazası geçirmiş olduğu, %38.5'inin ise en az bir kez ev kazası yaşadıkları, çocukların en fazla 0-2 yaş arasında ev kazası yaşadıkları (%28.4) ve geçirilen ev kazası türünün en çok düşme olduğu (%27.7) görülmüştür. Ev kazası

geçiren çocukların %10'unun hastaneye yatırıldıkları bulunmuştur. Çocukların ev kazası geçirme öyküsü, yaşanan kazanın türü, yapılan girişimler ve hastaneye yatma durumları ile ev kazalarına yönelik tanılama ölçeği puanı ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 2).

TARTIŞMA

Bu çalışmada annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği puan ortalaması 73.79 ± 16.50 (48-133) bulunmuştur. Özmen ve ark. (12) yaptıkları çalışmada annelerin aynı ölçekten aldıkları puan ortalaması 76.92 ± 12.45 'dir. Bu çalışmanın sonucu bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Bu ölçekle yapılan diğer araştırmalara bakıldığında ise Çiçekler ve ark. (13) 80.80 ± 12.32 puan, Aktaş (14) 81.47 ± 18.99 puan ve Altundağ ve Öztürk (8) ise 158.98 ± 14.48 puan olduğunu saptamışlardır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 200 olması ve puan yüksekliği annelerin çocuğunu ev kazalarından korumaya yönelik önlemleri en üst düzeyde aldığını gösterdiğinden, araştırmaya katılan annelerin ölçekten aldıkları puanların ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılamada oldukça yetersiz olduklarını göstermektedir.

Araştırmada annelerin yaş ortalamalarının ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği puan ortanca değerleri arasındaki ilişkiye bakıldığında kırk yaş ve üzeri

Tablo 1. Ailenin sosyoekonomik özellikleri ile 0-6 yaş çocuklarda annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının karşılaştırılması

		n(%)	Ortanca (min-mak.)	Test istatistiği	P
Toplam Ort ± SS: 73.79 ± 16.50 Ortanca (min-mak.): 85(48-133)					
Anne yaş	25 yaş altı	28(21.5)	73(48-95)	4.997*	0.292
	26-30 yaş	37(28.5)	76(50-107)		
	31-35 yaş	35(26.9)	71(48-112)		
	36-40 yaş	15(11.5)	69(48-117)		
	40 yaş üzeri	15(11.5)	79(53-133)		
Anne eğitim	İlkokul	45(34.6)	75(48-133)	11.986*	0.007
	Ortaokul	17(13.1)	75(52-114)		
	Lise	39(30.0)	72(48-117)		
	Üniversite	29(22.3)	62(48-90)		
Aile tipi	Çekirdek	104(80.0)	69.5(48-133)	841	0.003
	Ataerkil	26(20.0)	82.5(48-114)		
Gelir durumu	Gelir giderden az	29(22.3)	79(50-114)	11.773*	0.030
	Gelir gidere denk	73(56.2)	75(48-133)		
	Gelir giderden fazla	28(21.5)	65.5(48-81)		
Yaşanan yer	İl	80(61.5)	68(48-107)	12.276*	0.002
	İlçe	42(32.3)	80(50-133)		
	Köy	8(6.2)	77(66-91)		
Anne meslek	Ev hanımı	91(70.0)	75(48-133)	1.285	0.013
	Çalışıyor	39(30.0)	67(48-117)		
Çocuk yaşı	0-2 yaş	51(39.2)	71(48-107)	1.197*	0.550
	3-4 yaş	34(26.2)	69(50-112)		
	5-6 yaş	45(34.6)	75(48-133)		
Çocuğa bakan kişi	Anne	101(77.7)	75(48-133)	0.969*	0.227
	Bakıcı	16(12.3)	68(50-85)		
	Akraba	13(10.0)	68(48-107)		

Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma, min: minimum, mak: maksimum, KW- χ^2 =Kruskal Wallis Ki-Kare testi, MWU=Mann-Whitney U testi

Tablo 2. Çocukların ev kazası geçirme özellikleri ile "0-6 yaş çocuklarda annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği" arasındaki ilişkinin karşılaştırılması

		n(%)	Ortanca (min-mak.)	Test istatistiği	p
Kaza geçirme durumu	Hayır	60(46.2)	75(50-114)	1770.5	0.124
	Evet	70(53.8)	69(48-133)		
Kaç kez kaza geçirmiş	1 kez	50(38.5)	71(50-114)	2.677*	0.444
	2 kez	10(7.7)	83(53-105)		
	3'ten fazla	10(7.7)	79(55-84)		
	Hiç geçirmemiş	60(46.2)	70.5(48-133)		
Kaza geçirdiği yaş	0-2 yaş	37(28.4)	72(50-105)	0.983*	0.805
	3-4 yaş	25(19.2)	75(52-114)		
	5-6 yaş	8(6.2)	78(50-89)		
	Hiç geçirmemiş	60(46.2)	70.5(48-133)		
Geçirilen kaza türü	Düşme	36(27.7)	70.5(50-95)	2.413*	0.660
	Yanık	18(13.8)	78(50-114)		
	Zehirlenme	9(6.9)	71(55-102)		
	Boğulma	7(5.4)	80(60-86)		
	Hiç geçirmemiş	60(46.2)	70.5(48-133)		
Hastanede yatma durumu	Evet	13(10.0)	75(60-102)	0.627	0.428
	Hayır	117(90.0)	72(48-133)		

min: minimum, mak: maksimum, *KW- χ^2 = Kruskal Wallis Ki-Kare testi, MWU= Mann-Whitney U testi

annelerin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek puan ortanca değerine sahip olduğu görülmüş olup bu durum istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Çocukluk çağı kazalarında anne yaşı küçüldükçe, annenin deneyimsiz olmasına bağlı olarak, çocuk sağlığının daha fazla risk altında olduğu bilinmektedir (15). Özmen ve ark. (12)'nin çalışmasında anne yaşı arttıkça ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeylerinin de arttığı saptanmıştır. Çiçekler ve ark. (13) ile İnanç ve ark. (16) çalışmalarında da ebeveynlerin yaşlarının küçük olmasına bağlı çocuklarda yaralanma riskinin arttığı görülmüştür.

Çalışmada üniversite mezunu olan annelerin diğer eğitim seviyesine sahip annelere göre ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeğinden aldıkları puan ortanca değerleri daha düşük saptanmış, fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Çeşitli araştırmalarda ebeveynlerin eğitim düzeylerinin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeylerinin arttığı görülmüştür (17-20). Çiçekler ve ark. (13) çalışmasında, ilköğretim mezunu annelerin ortaöğretim ve lisans mezunu annelere oranla ev kazalarına yönelik daha fazla güvenlik önlemleri aldığı görülmüştür.

Çalışmada çekirdek aile tipine sahip annelerin, ataerkil aile tipine sahip annelerden daha az ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri aldığı görülmüştür. Erkal (20) yaptığı çalışmada da geniş aileye sahip annelerin bilgi ve ölçek puan ortalamalarının çekirdek aileye göre daha fazla olduğunu bulmuştur. Atak ve ark. (17) çalışması ile Turan ve Ceylan'ın (18) çalışmasında ise, çekirdek aile tipine sahip annelerin ev kazaları risklerini tanılama düzeyleri ataerkil ailedeki annelere göre daha yüksek bulunmuştur. Çalışmada geliri giderinden fazla olan annelerin ölçekten aldığı puan ortanca değerlerinin diğer gelir düzeylerine sahip annelerin puan ortalamalarından daha düşük olduğu

ve bu durumun istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Yapılan birçok araştırmada ise sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarının daha fazla ev kazası yaşadıkları ve ailelerinin de ev kazaları risklerini tanılama düzeylerinin düşük olduğu bulunmuştur (13,17,18,20,22).

Araştırmaya katılan annelerden il merkezinde yaşayanların ölçek puanı ortanca değerinin diğer yerlerde yaşayanlardan anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Balibey ve ark. (19) çalışmasında ise şehirde yaşayan annelerin kaza farkındalıklarını yüksek bulmuşlardır.

Araştırmada ev hanımı olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği puan ortanca değerlerinin, çalışan annelere göre daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Çiçekler ve ark. (13), esnaf ve ev hanımı annelerin çocuklarını ev kazalarından korumaya ilişkin daha fazla önlem aldıklarını bulmuştur. Atak ve ark. (17) ise çalışan annelerin ev kazaları risklerini tanılama düzeylerini daha yüksek bulmuşlardır. İnanç ve ark. (16) annelerin çalışma durumunun çocuğun yaralanma riskini etkilemediğini belirtmişlerdir.

Çalışmada çocuğun yaşına ve çocuğa bakan kişiye göre annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği puan ortanca değerlerinin farklı olmadığı gözlenmiştir. İnanç ve ark. (6) araştırmasında yaralanma olgularının %61'inin 1-5 yaş grubundaki çocuklar oluşturduğunu ve bu yaş grubunda kaza riskinin daha fazla olduğunu bulunmuştur. Özmen ve ark. (12) çalışmasında ise ev kazası geçiren çocukların daha çok 3-12 ay arası çocuklar olduğunu ve çocukların yaşları küçüldükçe kaza görülme sıklığının arttığını bulmuşlardır.

Araştırmada çocukları ev kazası ve yaralanma yaşayan annelerin ölçek puanı ortanca değerleri, ev kazası öyküsü

olmayan çocukların annelerine göre daha az olduğu bulunmuş fakat bu durumun istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Yalaki ve ark. (15) ev kazası geçiren çocukların ailelerinin ev kazalarına yönelik yanlış tutum ve davranışlarının daha çok olduğu bulunmuştur. Özmen ve ark. (12) çalışması ile Erkal'ın çalışmasında (20) ise çocuğu ev kazası geçirmiş olan annelerin ölçekten daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır.

Çocukların ev kazası ve yaralanma sıklığı bakıldığında çocukların %38.5'i bir kez, %10 iki ve üç kez ev kazası yaşadıkları anneleri tarafından bildirilmiştir. Aktaş (14) ise çocukların %54'ünün son iki ayda ev kazası geçirdiklerini bulmuştur. Köse ve Bakırcı (21) da çocukların %32.8'inin son bir yılda ev kazası geçirdiğini saptamışlardır.

Çalışmada çocukların geçirdikleri ev kazası türüne baktığımızda %27.7 oranında düşmelerin olduğu, bunu %13.8 oranı ile yanıkların izlediği görülmüştür. Literatürlerde yer alan bir çok çalışmada düşmelerin kaza sıralamasında ilk sırayı aldığı belirtilmiştir (12,14,16,21,23)

SONUÇ

Çalışmadan elde edilen bu bulgular sonucunda, araştırmaya katılan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama durumlarının oldukça yetersiz olduğu görülmüştür. Annelerin bazı sosyodemografik değişkenlerinde bu güvenlik önlemlerini tanımlarını etkilediği görülmüştür. Çocuklarımızın geleceği, çocukluk çağındaki istemsiz yaralanmalar, çocuğun geleceğini şekillendirecektir. Kazaya uğramamak, yaralanmamak, her çocuk için bir haktır. Bunun için sağlık çalışanları, çocuk güvenliği konusunda bireysel danışmanlığa zaman ayırmalıdır.

Toplumun sosyodemografik farklılıklarını göz önüne alınarak, çocuğun olası kaza ihtimalleri belirlenip ailelere özellikle de çocuklarla ilgilenen annelere karşılaşılabilecekleri bu durumlar karşısında müdahale yöntemleri bir eğitimle kazandırılabilir

KAYNAKLAR

- Altuntaş M, Kaya M, Demir Ş, Oyman G, Metecan A, Rastgel H, ve ark. 0-14 Yaş Arası Çocuklarda Önlenebilir Nitelikteki Kazaların Belirlenmesi ve İlişkili Tedbirlerin Alınması. *Smyrna Tıp Dergisi*. 2013; (1): 28-33.
- Kanaizumi S, Shibata M, Miyazaki Y, Nakashita T, Sakou K, Hoshino Y, et al. Frequency and prevention of childhood domestic injury according to age. *Japanese Journal of Public Health*. 2009; 56(4): 251-9.
- Ramsay LJ, Moreton G, Gorman DR, Blake E, Goh D, Elton RA, et. al. Unintentional home injury in preschool-aged children: looking for the key-an exploration of the inter-relationship and relative importance of potential risk factors. *Public Health*. 2003; 117(6): 404-11.
- Turan T, Altundağ DS, Yorgancı M, Yıldırım Z. 0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Ev Kazalarının Önlenmesi. *Ulusal Travma Acil Cerrahi Dergisi*. 2010; 16(6): 552-7.
- Ni H, Barnes P, Hardy AM. Recreational injury and its relation to socioeconomic status among school aged children in the US. *Injury Prevention*. 2002; 8(1): 60-5.

- İnanç DÇ, Baysal SU, Coşgun L, Taviloğlu K, Ünüvar E. Çocukluk çağı yaralanmalarında hazırlayıcı nedenler. *Türk Pediatri Arşivi*. 2008; 43(3): 84-8.
- Edmond DS, Amy S, Mary JB. Social Disparities in Housing and Related Pediatric Injury: A Multi-level Study. *American Journal of Public Health*. 2004; 94(4): 633-9.
- Altundağ S, Öztürk C. Ev Kazalarına Yönelik Eğitimin, Güvenlik Önlemleri Alınması ve Kaza Görülme Sıklığına Etkisi. *Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi*. 2007; 13(3): 180-5.
- Orhon ŞF, Ulukol B, Başkan S, Usubütün S. The Evaluation of Two Different Parental Training Methods on Maternal Awareness and Home Safety Behaviors for Childhood Injury Prevention. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*. 2011; 64(3): 111-8.
- King WJ, LeBlanc JC, Barrowman N, Klassen TP, Bernard-Bonnin AC, Robitaille Y, et al. Long term effects of a home visit to prevent childhood injury: three year follow up of a randomized trial. *Injury Prevention*. 2005; 11(2): 106-9.
- Çınar ND, Görak G. 0-6 yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeğinin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Çocuk Forumu Dergisi*. 2003; 6(1): 22-7.
- Özmen D, Ergin D, Şen N. Çetinkaya Çakmakçı A. 0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Tanılanması. *Aile ve Toplum Dergisi*. 2007; 3(12): 13-20.
- Çiçekler CY, Er Konuk R, Pirpir DA, Büyükbayraktar Ç. 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazasına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2012; 21(3): 157-74.
- Aktaş B. 0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Durumu. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2010; 19(4): 146-9.
- Yalaki Z, Taşar MA, Kara N, Dallar Y. Sosyoekonomik Düzeyi Düşük Olan Ailelerin Ev Kazaları Hakkında Bilgi Düzeylerinin Ölçülmesi. *Akademik Acil Tıp Dergisi*. 2010; 9(3): 129-33.
- İnanç DÇ, Baysal US, Çetin Z, Coşgun L, Taviloğlu K, Ünüvar E. Çocukluk Çağında Yaralanma Kontrolü: Ailenin Danışmanlığı ve Güvenlik Danışmanlığı. *Türk Pediatri Arşivi Dergisi*. 2008; 43(4): 127-34.
- Atak N, Karaoğlu L, Korkmaz Y, Usubütün S. A household survey: unintentional injury frequency and related factors among children under five years in Malatya. *The Turkish Journal of Pediatrics*. 2010; 52(3): 285-93.
- Turan T, Ceylan SS. 0-6 Yaş grubu çocukları olan annelerin ev kazalarını önlemek için aldıkları güvenlik önlemlerinin aile özelliklerine ve son bir aydaki ev kazaları sıklığına göre değerlendirilmesi. *Sağlık ve Toplum Dergisi*. 2007; 17(4): 52-8.
- Balibey M, Polat S, Ertem İ, Beyazova U, Şahin F. Çocukluk Çağında Ev Kazalarına Yol Açan Etmenler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2011; 20(3): 89-97.

20. Erkal S. Identification of the number of home accidents per year involving children in the 0-6 age group and the measures taken by mothers to prevent home accidents. Turkish Journal of Pediatrics. 2010; 52(2): 150-7.
21. Köse ÖO, Bakırcı N. Çocuklarda Ev Kazaları. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi. 2007; 16(3): 31-5.
22. Şahinler P, Özkan Ö, Hamzaoglu O. Kocaeli İlindeki Sosyoekonomik Düzeyi Düşük Hanelerde Ev Kazası İnsidansı ve Risk Faktörleri. TAF Prev Med Bull. 2011; 10(3): 257-68.
23. Karataş B, Kettaş E, Yurtsever S. Interventions by mothers of 1-6 year old children after home accidents. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2006; 3(2): 1-14.